

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincat
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Salonul Cavalerilor¹

~ Invitat de onoare ~

Domnul profesor universitar emerit, Dr. Viorel Faur

Col. r. dr. Constantin Moșincat (C.M.), interviul realizat online cu domnul profesor, personalitate complexă, multivalentă, cu o impresionantă activitate științifică, reprezintă un privilegiu.

Pe lista lungă a bibliografiei lucrărilor sale și la CV-ul personal (despre care aflăm informații în cele 4 volume omagiale care i s-au dedicat) s-au adăugat și recunoașteri din partea Cetății, cum este, de pildă, HCL nr. 820/2006, privind acordarea titlului de Cetățean de onoare al municipiului Oradea, de către Consiliul Municipal Oradea, în frunte cu primarul Petru Filip, un primar care a știut să aprecieze activitățile culturale și științifice, precum și pe realizatorii lor (vezi nr. 3 Cetatea Cavalerilor - aniversări).

Au trecut 15 ani de la acest eveniment memorabil în biografia Dvs., ca și în viața orașului Oradea și a județului Bihor, timp în care v-ați continuat, cu rezultate remarcabile, activitatea de recuperare și valorificare a unor componente importante ale istoriei Bihorului, dar nu numai. Am putea spune, deci, că rafturile bibliotecilor s-au îmbogățit cu importante lucrări, care au fost rodul unei stăruitoare munci în domeniul cunoașterii istorice.

1. C.M. Pentru că am marcat - prin manifestări diverse - Centenarul Unirii, Domnia Voastră, fiind un expert în chestiune, v-aș ruga să propuneți atenției publice cele mai valoroase și utile lucrări pe care le-ați publicat cu privire la această problematică istorică națională.

Prof. univ. emerit Dr. Viorel FAUR:

Referindu-ne strict la Centenarul Unirii, aș remarca faptul că era absolut firesc ca, pentru marcarea corespunzătoare a acestuia, să se organizeze - în întreaga țară - multiple activități (științifice și culturale), prin intermediul cărora să fie reactualizate adevăratele semnificații ale unicului eveniment, care a culminat cu Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918, când a fost materializată, într-o manieră democratică și plebiscitară, una din aspirațiile fundamentale ale poporului român, ctitorirea statului său național *unitar*.

Cercetând, de peste cinci decenii, evenimentele din Bihor în anii 1918-1919, am adunat informații consistente despre acestea, care au constituit obiectul a zeci de studii, articole și cărți, pe care le-am publicat, dar și o șansă rară de a putea reflecta, cu discernământ și profunzime, asupra semnificației lor, în contextul istoriei naționale. Ca atare, cu un an înainte de momentul aniversar, am conceput un plan de reactualizarea a „bătăliei pentru unire” prin toate modalitățile existente: de la conferințe și simpozioane, la publicarea de cărți, în cuprinsul cărora să se reflecte, atât aspectele cunoscute din istoriografie cât și cele noi, provenite în urma unor descoperiri sau interpretări actuale.

¹ Interviu realizat online pe baza întrebărilor formulate de col. r. dr. Constantin Moșincat

Prima inițiativă (pe care am și concretizat-o) am realizat-o împreună cu Prefectura Județului Bihor și Direcția Județeană pentru Cultură Bihor și a constat în elaborarea unei cărți intitulată

Centenarul Unirii. Contribuția bihorenilor la actul istoric de la 1 decembrie 1918, care a apărut în trei ediții consecutive, în anul 2018 (sub egida Direcției Județene pentru Cultură Bihor, ediția a doua realizată de primăria orașului Beiuș și a III-a de către Asociația culturală „Crișana”) și a fost lansată în sala festivă a Consiliului Județean Bihor, în prezența majorității primarilor, care au primit un exemplar gratuit pentru a se putea documenta în vederea organizării unor manifestări aniversare.

Precizez faptul că prima ediție a acestei cărți a apărut în luna februarie 2018 și a constituit o prioritate istoriografică în România. Județul Bihor a avut, astfel, privilegiul de a dispune de o prezentare istorică a celor mai importante date despre implicarea bihorenilor în memorabilul act al unirii de la 1 Decembrie 1918.

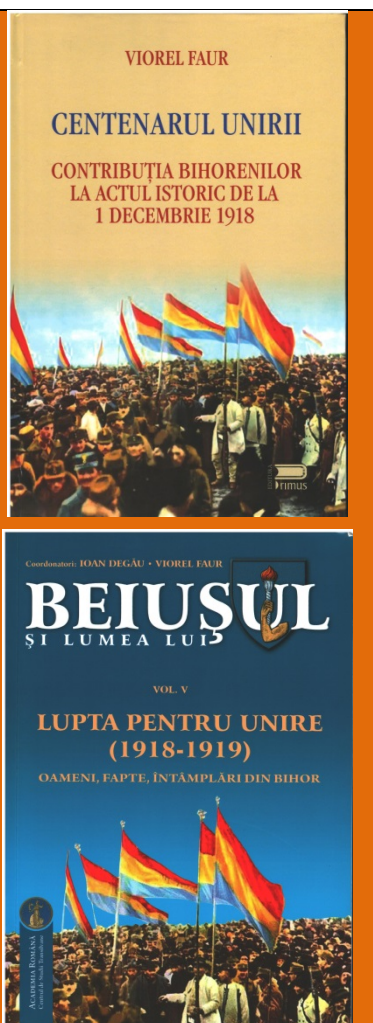
Un alt demers de factură științifică restitativă a fost cel pe care l-am organizat, împreună cu economistul Ioan Degău, la începutul anului 2018, și care a avut ca prim rezultat două simpozioane: (unul la Oradea și celălalt la Beiuș), cu o tematică care a vizat diverse aspecte ale evenimentelor din epoca modernă care au culminat cu anul 1918, când s-a înfăptuit România Mare. La această acțiune recuperatoare a participat un număr important de universitari, publiciști și profesori din Bihor, astfel că a devenit posibilă și necesară editarea unui *volum monumental* cu comunicări, intitulat *Lupta pentru unire 1918-1919. Oameni, fapte, întâmplări din Bihor* (Editura Academiei Române. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2018, 1.000 p.). A fost, fără îndoială, o realizare remarcabilă pe care Bihorul contemporan a meritat-o pe deplin. Nu este deloc întâmplător faptul că unii non-profesioniști, care n-au publicat nici un articol despre anul 1918 în Bihor, cu apucături evident veleitare, ca și adversarii tradiționali ai ideii de unitate națională a românilor, să-și exteriorizeze neputința prin obișnuitele „bârfe pe la colțuri”, care nu vor fi înregistrate de posteritate.

Personal calific asemenea comportament ca fiind unul păgubos și descalificant, mărunț și imoral.

Istoria Bihorului, dar și cea națională, au fost marcate de un eveniment de importanță excepțională, mai exact de elaborarea, la Oradea, în casa eminentului om politic dr. Aurel Lazăr, la 12 octombrie 1918, a *Declarației de autodeterminare națională* a românilor din fosta monarhie austro-ungară (din provinciile istorice Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș), document care a fost apreciat de istorici, ca fiind o autentică *prefață* a marii adunări naționale de la Alba Iulia, de la 1 Decembrie 1918.

Așadar, Oradea a fost nu numai un oraș al independenței românilor, dar și unul al unirii, jucând un rol semnificativ în „mersul” evenimentelor, realitate consemnată în vechile manuale școlare, dar care, fapt regretabil, lipsește din cele recente, care se înscriu în curentul europenizării, dar sunt „curățate”, în mod deliberat, de fapte și evenimente care au definit istoria noastră națională. Aș remarca aici împrejurarea nefastă că globalizarea (din ultimele decenii) are ca efect „înghițirea” unor părți consistente din istoriile unor popoare, și *concomitent* mondializarea excesivă a istoriei celor mari, a liderilor cu autoritate incontestabilă. S-a mai întâmplat și altădată ca istoria unor popoare să fie ignorată, chiar încălcată de cei „mari și tari”, care decid destinele umanității. Este un adevăr care, odată expus, cu sinceritate, stârnește în „paznicii” noilor ideologii reacții de revoltă și formule precum: acestea sunt idei depășite, conservatoare, care „se pun în calea progresului” (Ce fel de progres și pentru cine ?), cu o conotație reacționară. Parcă am mai auzit de reacționari, nu-i așa ? Este vorba de cei care s-au opus instalării puterii proletare, de sorginte sovietică, în România, după 1944.

Revenind la documentul elaborat la Oradea, care consacra principiul wilsonian al autodeterminării naționale (care a dominat istoria universală în tot secolul al XX-lea), menționăm faptul

că, împreună cu fiul meu, dl. prof. dr. hab. Antonio Faur, am editat o carte cu titlul *Centenarul declarației de autodeterminare națională a românilor din Transilvania, Crișana și Maramureș* (Editura Mega, Cluj-Napoca, 2018, 193 p.), prin care am fixat locul în istoria națională a acestei *Declarații*, deosebit de importante.

Pentru a conferi substanță textului aniversar, am pregătit momentul apariției unei cărți care să vină în sprijinul acestuia, să îl alimenteze cu informații documentar istorice certe, de mare forță de convingere. Ca atare, am conceput - pe baza unei cărți anterioare dar cu serioase completări și sublinieri volumul intitulat: *Momente ale luptei românilor din Bihor pentru drepturi și unitate națională (1849-1919)*, (Editura Mega Cluj-Napoca, 2018, 372 p.), apărut în condiții științifice excelente, datorită sprijinului Consiliului Județean Bihor, prin suportul direct al vicepreședintelui acestuia, dl. vicepreședinte prof. univ. dr. Ioan Mang. Îi adresez mulțumiri *post-factum*, pentru că am abordat și alte autorități care dispuneau de mijloace materiale, dar care nu au arătat o înțelegere superioară pentru activitatea științifică, nici bunăvoință, preferând să finanțeze alte activități.

Este regretabil, după opinia mea, faptul că lucrarea de sinteză despre *Declarația de autodeterminare din 12 octombrie 1918 de la Oradea*, la cei 100 de ani de la oficializarea publică (în Parlamentul de la Budapesta), a fost publicată nu de către Primăria Oradea, cum ar fi fost firesc și obligatoriu, ci de către „Asociația Culturală Crișana”, care trăiește din donațiile unor oameni cu conștiință patriotică și dorința de a susține factorii de informare din societatea civilă. Dar câte nu ar putea fi spuse din această perspectivă, însă ne rezumăm la cele de mai sus, lăsând loc memorialisticii să evoce și alte aspecte de factură similară. Aș încheia răspunsul la această importantă întrebare cu concluzia că, sub raport istoriografic și cultural, am contribuit, într-o măsură consistentă și incomparabilă, la relevarea semnificațiilor profunde ale prezenței înaintașilor noștri bihoreni, alături de alți conaționali, la acțiunea de edificare a statului național unitar român, în anul memorabil 1918.

2. C.M. Ziua Națională a României - 1 Decembrie -, s-a stabilit în Parlamentul României. Domnia Voastră, prin dubla calitate de senator de Bihor și de președinte al Grupului Român al Uniunii Interparlamentare, ați fost printre inițiatori și organizatori. Vă rugăm să ne oferiți câteva detalii cu privire la aceste întâmplări mai puțin cunoscute de publicul larg.

Prof. univ. emerit Dr. Viorel FAUR:

Sunt de acord cu Dvs., că împrejurările în care a fost proclamată, inițial de către Senatul României, ziua de 1 Decembrie, ca Zi Națională a României, au rămas în deplin anonimat, astfel că se impunea să fie reactualizate toate demersurile legislative care se referă la marele eveniment invocat. De aceea, într-o carte - pe care am editat-o în anul 2018 - i-am consacrat un capitol explicit, intitulat *Documente și*

mărturii cu privire la modul cum Parlamentul României a decis ca ziua națională a României să fie 1 decembrie (vezi cartea noastră despre *Prima sesiune solemnă a Parlamentului României la Alba Iulia în 1 Decembrie 1990. Documente*, Editura Primus, Oradea, 2018, p. 7-16).

Desigur, ca membru al Senatului României, am avut și eu o contribuție personală, prin intervenții și argumentarea istorică a necesității ca ziua de 1 decembrie să devină simbolul unității noastre naționale, idee care a fost îmbrățișată de majoritatea parlamentarilor români, care au votat-o cu plenar entuziasm. Îmi aduc și acum aminte, cu o sinceră și nedisimulată emoție, de acele clipe de mare intensitate patriotică, când Senatul, ca primă cameră, a decis să proclame ziua de 1 Decembrie ca zi Națională a României, fapt istoric viabil, care a depășit vârsta de trei decenii.

Ca o continuare și împlinire a acestui demers politic responsabil a urmat, la propunerea mea, și insistențele convingătoare ale lui Alexandru Bârlădeanu, înțeleptul președinte al Senatului, organizarea *primei sesiuni solemne* a Parlamentului României la Alba Iulia, în 1 Decembrie 1990, pentru a sublinia importanța ei în istoria noastră. S-a confirmat printr-o masivă participare (cu peste 120.000 de români), ideea că este cu adevărat sărbătoarea noastră națională. Parlamentul Republicii a instituit-o, ca for legislativ, și tot el a sărbătorit-o cu multă responsabilitate și implicare. Am putea rosti, la distanță de trei decenii: „Ce timpuri !” (O, tempora!) de împliniri și realizări, „de ducere a unei idei până la capăt!”. Cred că este firesc să fac mențiunea că și eu am fost și prezent, chiar organizatorul sesiunii solemne, cu prilejul căreia am și susținut un discurs.

3. C.M. - În 3 martie 2006, Filiala din Bihor a Comisiei Române de Istorie Militare, al cărei președinte ați fost pe tot timpul funcționării sale, v-a onorat, printr-o manifestare în Casa de Cultură a Municipiului Oradea, cu titlul de **cavaler de Clio**, primul de acest fel din istoria acestei Asociații. Au urmat o serie de activități culturale istorice ca de pildă conferințe vizite la monumente și locuri de rezonanță istorică, cum au fost cele de la Izvorul lui Horea, Stâna de Vale și Mănăstirea Izbuc, care au impulsionat acțiunile de cunoaștere a trecutului și au difuzat informații mai puțin cunoscute despre acest acțiuni. Vă rog să evaluați beneficiile unor asemenea demersuri.

Prof. univ. emerit Dr. Viorel FAUR:

Cum am luat parte efectivă la acestea și, deci, am avut ocazia să le verific „temperatura”, doresc să remarc forța de convingere, capacitatea de dinamizare a interesului public pentru evenimentele istorice de referință. Rar mi-a fost dat să constat entuziasmul unor participanți sinceri, cum au fost cei de la *Izvorul lui Horea*, la audierea unor intervenții autorizate ale unor specialiști în domeniul istoriei. De altfel, răspândirea de cunoștințe istorice de un real interes în rândul locuitorilor din sate (Săliște, Poiana, Vașcău, Cărpinet) este o datorie a celor care au cunoștințele necesare și vocația de oratori. Evident, față de această modalitate de comunicare despre faptele și evenimentele istorice au fost formulate, uneori (de către persoanele „supărate pe trecut”, sau de propovăduitori recenți ai „îngropării istoriei naționale”), referiri precum că o asemenea practică ar fi depășită, ori chiar compromisă de excesiva propagandă comunistă. Nu putem fi de acord cu această cerință conjuncturală, deoarece românii **mai arată** o mare și justificată receptivitate față de propriul trecut, exprimată și prin regretul că în zilele noastre s-a produs o condamnabilă slăbire a interesului pentru istorie, făcându-se imperios necesară o reactivarea a lui, cu discernământ și responsabilitate maximă.

*

Personal vă mulțumesc pentru acest interviu, după cum se cuvine să vă adresez recunoștință statornică pentru colaborarea neîntreruptă de peste 3 decenii. Pentru stăruința și reușita ca și la *Centenarul Marii Uniri* în panoplia Academică cu Opere Științifice omagiale să se regăsească informațiile inedite furnizate de Domnia Voastră reprezintă o încununare a carierei de profesor emerit. Bibliografia și cercetările istorice viitoare, vor include, cert, numele și opera prof. univ. emerit Dr. Viorel Faur.

Din partea *Asociației*, a Redacției **Cetatea Cavalerilor** și a cititorilor, așteptăm și alte apariții editoriale și cu mult interes prezența semnăturii Dvs. în numerele viitoare ale revistei, în același spirit pentru a păstra și promova impresionant „lanul curat” al **adevărului istoric**.

**În Ajunul praznicului de Crăciun, al sărbătorilor de iarnă vă urăm domnule profesor universitar emerit Dr. Viorel Faur multă Sănătate, împliniri cu rod bogat în lanul Anului 2021!
La Mulți Ani!**